

آمادگی عملکردی در بلایا با تأکید بر نقش بهورز

اهداف آموزشی

امیداست خوانندگان محترم پس از مطالعه:

- انواع بلایا را نام برده و آثار آن را بیان کنند.
- نقش عملکردی بهورز در بلایا، اقدامات قبل، حین و پس از وقوع بلایا را بیان کنند.
- آمادگی عملکردی بهورز در مرحله آمادگی، پاسخ، باز توانی در حوادث را توضیح دهند.
- چند مورد از نکات مهم در پیشگیری از مشکلات به وجود آمده در بلایا را شرح دهند.

مقدمه

ایران عزیز ما کشوری حادثه خیز است. بروز ادواری حوادثی مانند سیل، طوفان، زلزله و... حاکی از این موضوع است. به علاوه، موقعیت جغرافیایی ایران در منطقه خاورمیانه باعث شده تا همواره در معرض عواقب ناشی از بحران‌های سیاسی و نظامی کشورهای همجوار نیز باشد، لذا ضرورت برنامه‌ریزی، آمادگی و پاسخ در مقابل حوادث و بلایا امری حتمی و ضروری است. در زمان حادثه، ثانیه‌ها در زندگی افراد مؤثرند و آمادگی جامعه برای امداد رسانی به هموعان در زمان حوادث امری ضروری به نظر می‌رسد. پس آموزش اقدامات اولیه و تمرین مداوم آن برای مواقع بحرانی از ضروریات جوامع کنونی است.

زهرا یاری الغار

مدیر مرکز آموزش بهورزی و بازآموزی
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

عفت نخعی

مریی مرکز آموزش بهورزی و بازآموزی
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

آسیه امین افشار

کارشناس توسعه شبکه و ارتقای سلامت
دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

حمیدرضا مرادقلی

کارشناس توسعه شبکه و ارتقای سلامت
دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

تعاریف

- * **بلا:** فوریتی است که پاسخ به آن به توانی فراتر از توان جامعه آسیب دیده نیاز دارد. به جای این واژه از «بحران» نیز استفاده می‌شود.
- * **چرخه مدیریت خطر بلایا:** این چرخه عبارتست از چهار مرحله اصلی: (۱) کاهش آسیب، (۲) آمادگی، (۳) پاسخ/امداد، (۴) بازیابی
- * **آمادگی:** عبارت است از فعالیت‌ها و اقدام‌هایی که پیشاپیش برای اطمینان از پاسخ مؤثر به آثار سوء مخاطره‌ها انجام می‌گیرند.
- * آموزش و تمرین اجزای اصلی برنامه آمادگی هستند.

انواع بلایا

طبق تعریف جهانی، «بلا» به دودسته بلای طبیعی و بلای ناشی از دخالت بشر تقسیم شده است:

بلاهای طبیعی عملی از طبیعت است با چنان شدتی که وضعی فاجعه‌انگیز ایجاد کند و در این وضع شیرازه زندگی روزمره ناگهان گسسته شود و مردم دچار رنج و درماندگی شوند و در نتیجه به غذا، پوشاک، سرپناه، مراقبت‌های پزشکی و پرستاری و سایر ضروریات زندگی و به محافظت در مقابل عوامل و شرایط نامساعد محیط نیاز داشته باشند. مانند: زلزله، بهمن، آتشفشان، امواج عظیم دریایی، رانش زمین، سیل، طوفان، سرما و گرمای شدید و...

بلاهای ساخت بشر: بلایا یا وضعیت‌های اضطراری که دلیل اصلی و مستقیم وقوع آن‌ها، اعمال شناخته شده بشر خواه عمدی و خواه سهوی باشد. از قبیل رویدادهای آلوده کننده شدید، رخدادهای هسته‌ای، سقوط هواپیما (در نواحی پرجمعیت) آتش سوزی گسترده یا انفجار.

اقدامات بهورز در ارتباط با بلایا

- * اقدامات قبل از وقوع بلایا
- * اقدامات هنگام وقوع بلایا
- * اقدامات پس از وقوع بلایا

اقدامات قبل از وقوع بلایا

- * افزایش آگاهی مردم در زمینه بلایا مثلاً رعایت حریم رودخانه برای جلوگیری از خسارات سیل، مقاوم‌سازی

ساختمان‌ها در مقابل زلزله و...

- * مشارکت شورای اسلامی روستا جهت افزایش آگاهی اهالی روستا
 - * عضویت و همکاری با کمیته بحران روستا
 - * برقراری سیستم نظام مراقبت، آموزش به عموم، آموزش کارکنان بهداشتی درمانی بخش‌های دولتی و خصوصی و سایر بخش‌های دولتی و امدادگران رسمی
 - * تهیه فهرست داروها، واکسن‌ها، لوازم، مواد و تجهیزات آزمایشگاهی مورد نیاز برای سیستم مراقبت بیماری‌ها
- به منظور پیشبرد برنامه‌های آمادگی در شرایط اضطرار لازم است برای آماده سازی با توجه به میزان آسیب‌پذیری جامعه برنامه ریزی شود. در آمادگی کوتاه مدت در شرایط اضطراری، کاستن از تأثیرات مخاطرات وارده به جوامع الزامی است. اقدام‌های پیشگیرانه، امروزه با پیشرفت علم و فناوری بیشتر و بهتر از هر زمان دیگر عملی است. مثلاً اقدامات پیشگیرانه در زلزله‌ها و آتش‌سوزی‌های بزرگ واقعاً انجام شدنی و اقدام‌امدادی حقیقی به شمار می‌رود زیرا قبل از این که این عوامل بتوانند فاجعه بزرگی ایجاد کنند به جنگ با آن‌ها رفته و شدت آسیب‌های آن‌ها را کم کرده‌ایم. امروزه دانش جوشناسی و هیدرولوژی به ما کمک می‌کند که وقوع بارندگی‌های شدید منتهی به سیلاب‌ها را پیش بینی کرده و همین برای یک نیروی امدادگر کافی است تا افراد و تأسیسات آسیب‌پذیر در مسیر سیلاب‌ها را هر چه بیشتر تحت پوشش امدادی خود قرار داده و اقدامات لازم را انجام دهد.

در زمان حادثه، ثانیه‌ها در زندگی افراد مؤثرند و آمادگی جامعه برای امدادسانی به هموعان در زمان حوادث امری ضروری به نظر می‌رسد.

بفرستند.

* یک سیستم دقیق و سریع و مستقل برای فعالیت درون واحد مراقبت از بیماری‌های واگیر در سطوح مختلف، در هنگام بروز بلایا و تمرین عملی و بازبینی مکرر و به روز کردن مداوم آن را تنظیم کنند.

عملکرد بهورز در چرخه مدیریت بلایا

الف- مسؤولیت مرتبط در فاز کاهش آسیب در سطح خانه بهداشت: بهورزان در زمان وقوع بلایا با این برنامه‌ها و اقدام‌ها می‌توانند در کاهش آسیب‌ها نقش ارزنده‌ای داشته باشند:

- * تدوین برنامه عملیاتی مدیریت کاهش خطر بلایا در سطح خانه بهداشت
- * آموزش مستمر آمادگی خانوارها در برابر بلایا
- * سازماندهی تیم امداد و نجات در سطح روستا
- * ذخیره‌سازی لوازم و تجهیزات مورد نیاز در خانه بهداشت
- * اجرای طرح ایمنی غیر سازه‌ای در خانه بهداشت

ب: مسؤولیت‌های مرتبط در فاز آمادگی در سطح خانه بهداشت:

- * تهیه نقشه خطر خانه بهداشت
- * تعیین جمعیت تحت پوشش
- * برآورد جمعیت در معرض آسیب
- * به‌روز سازی اطلاعات در نرم افزار مرتبط
- * آموزش همگانی
- * انجام تمرین‌های آمادگی

ج: مسؤولیت‌های مرتبط در فاز پاسخ در سطح خانه بهداشت:

- * اجرای برنامه عملیاتی پاسخ به بلایا
 - * برآورد جمعیت آسیب دیده
 - * ارزیابی سریع
 - * شناسایی و ارجاع افراد مظنون به مراکز درمانی
 - * توزیع متون آموزشی
 - * اجرای مداخلات مناسب بهداشتی
- لازم است لوازم و تجهیزات فنی و پشتیبانی که برای ارایه خدمات در مرحله «پاسخ» مورد استفاده اند، در مرحله «آمادگی» ذخیره شده و بر اساس برنامه زمان‌بندی کنترل شوند.

نقش بهورزان هنگام و پس از وقوع بلایا

- * بهورزان در بلایا باید نقش سرپرستی را برای ایجاد انگیزه و هدایت جامعه ایفا کنند.
- * درس‌های آموخته شده از بحران‌های پیشین جامعه و بهترین شیوه‌های مقابله با بلایا را به خاطر بسپارند.
- * در برنامه ریزی و اجرای برنامه‌های آمادگی، پاسخگویی و بازسازی مشارکت کنند.
- * از مخاطرات و خطرات گوناگون در سطح محلی، همچنین انواع روش‌های مناسب حفاظت شخصی آگاهی داشته باشند.
- * در اسرع وقت وقوع حادثه را کتبی یا تلفنی به مرکز خدمات جامع سلامت، نیروی انتظامی محل و... گزارش دهند.
- * خونسردی خود را حفظ کنند و وحشت مردم را با روش‌های زیر کاهش دهند:
- * تارسیدن کمک‌های لازم، معتمدان محلی را خبر کنند.
- * سعی کنند به نحوی از کسانی که سالم بوده و قدرت کار دارند برای تهیه و جمع‌آوری غذا، کمک به مجروحان و حفاظت از کودکان و سالمندان استفاده کنند.
- * وسایل نقلیه موجود مثل تراکتور، گاری، ماشین و غیره را برای کمک و نیز اطلاع به مقامات مسؤول

د: مسؤولیت‌های مرتبط در مرحله «بازتوانی» در سطح خانه بهداشت:

- * هماهنگی درون بخشی و برون بخشی
- * آموزش همگانی
- * بازگشتن فعالیت‌ها و مراقبت‌ها به حالت عادی قبل از بروز بلایا

اطلاعات آماری مورد نیاز در مناطق آسیب دیده:

۱. تعداد خانوار روستا
۲. جمعیت (جمعیت کل، تعداد مادران باردار، جمعیت کودکان، جمعیت بالای ۳۰ سال و...)
۳. تعداد بیماران (تالاسمی، هیپو تیروئیدی، فنیل کتون اوری، دیابت، فشار خون، قلبی عروقی، دیالیزی، هموفیلی، آسم و...)
۴. بهداشت محیط شامل:
 - * بهداشت آب و فاضلاب یعنی تعیین نوع و تعداد منبع تامین آب، کلر زنی و نمونه برداری آب در اماکن عمومی، مدارس، مراکز آموزشی، مساجد و سایر اماکن متبرکه
 - * بهداشت مواد غذایی، توجه به تعداد مراکز تهیه و پخت غذا و انبارهای مواد غذایی
 - * نظارت بر مواد زاید جامد و تعداد مکان‌های دفع پسماند و تلفات دامی ناقلان بیماری‌ها
 - * برآورد نیازهای فوری و ضروری منطقه از نظر بهداشت محیط
 - * تعداد موارد نظارت بردن بهداشتی اجساد
۵. سلامت مادران (شناسایی مادران باردار و زایمان کرده، سلامت جسمی و روانی، شناسایی مادران

نیازمند مراقبت ویژه، واکسیناسیون، آمارمادران باردار فوت شده و صدمه دیده در بحران)
۶. توجه به سلامت نوزادان شامل آماده بودن وسایل مورد نیاز برای فرآیند مراقبت از نوزاد، حفظ دمای بدن نوزاد، پیشگیری از عفونت، تغذیه با شیر مادر بلافاصله بعد از تولد

نتیجه گیری

با توجه به آموزش بهورزان در زمینه مدیریت بحران و شناخت منطقه جغرافیایی انتظار می‌رود بهورزان نقش بسیار مؤثری در زمینه کاهش خطر در بلایا را ایفا کرده و با آموزش مردم در کمک به تیم‌های بهداشتی در ارائه خدمت موثر واقع شوند.
امیدواریم با توانمندسازی بهورزان و آموزش عموم مردم به کمک ایزدمنان، کاهش آسیب دیدگان از بلایا به حداقل یا صفر برسد و کشور متحمل هزینه‌های گزاف نشود.

پیشنهادها:

بلایا به شکل طبیعی و انسان ساخت در کشور می‌تواند تأثیر جدی بر جامعه و اقتصاد گذاشته و منجر به کاهش سرمایه‌های ملی شود. پیشگیری و آمادگی یک عملکرد عالی در کاهش مرگ عزیزان مان خواهد بود و بهورزان می‌توانند با آموزش مداوم خانوارها در تحقق این هدف نقش مهمی داشته باشند. این آموزش شامل: آموزش و توانمند سازی بهورزان در راستای بلایا، آموزش عمومی در رسانه‌ها با محوریت بلایا و برگزاری مانورهای مختلف در مدارس و مساجد و اماکن عمومی باشد.

منابع:

- * حسین کمر فرشته و همکاران مجموعه کتب آموزش بهورزی، اقدامات در بروز بلایا، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، ۱۳۹۰
- * رئیس اکبری قاسم، مجموعه کتب بلایا و اقدامات اولیه بهورزی، استان مرکزی
- * کتاب برنامه ملی پاسخ نظام سلامت در بلایا و فوریت‌ها و فوریت‌ها مولف دکتر علی اردلان و دیگران
- * اجرای برنامه‌های مدیریت خطر در بلایا مجموعه کتب بهورزی
- * <http://saed-first-aid.persianblog.com>

به این موضوع امتیاز دهید (۱ تا ۱۰). کد موضوع ۱۰۳۲۱۰. پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۰۱. نحوه امتیازدهی: امتیاز- شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰-۱۰۳۲۱۰)